

Minna Aalto-Setälä

15.4.2015

Puolustusministeriö
PL 31
00131 Helsinki
kirjaamo@defmin.fi

LAUSUNTO TIEDONHANKINTALAKITYÖRYHMÄN MIETINNÖSTÄ

Puolustusministeriö on 9.2.2015 kirjeellään (FI.PLM.2015-218; 909/40.02.00/2013) pyytänyt lausuntoa tiedonhankintalakityöryhmän mietinnöstä. Keskuskauppakamari kiittää mahdollisuudesta esittää kommentteja ja toteaa seuraavaa.

Tiedonhankintalain valmistelun tarkoituksena on lisätä Suomen turvallisuutta, mikä on tavoitteena hyvä ja kannatettava. Suomalaisilla viranomaisilla tulee olla lailla määritellyt, selkeät valtuudet toimia myös digitaalisessa ympäristössä. Tavoitteeseen pääseminen edellyttää avoimuutta ja hyvää yhteistyötä viranomaisten ja yritysten välillä sekä avointa mahdollisen lainsäädännön valmistelua.

Takaporttien ja salauksenpurkuavaimien jääminen toimivaltuuksien ulkopuolelle on hyvä asia

Keskuskauppakamari katsoo, että mietinnössä esitetyn mukaisesti takaporttien ja salauksenpurkuavaimien jääminen pohdittujen toimivaltuuksien ulkopuolelle on kannatettavaa. Suomalaisia yrityksiä ei tule velvoittaa heikentämään tuotteidensa tai palveluidensa tietoturvaluutta. Tämä on sekä viestintäsalaisuuden perusteiden mukaista että tärkeää suomalaisille yrityksille ja niiden maineelle tietoturvallisten tuotteiden ja palveluiden tuottajina.

Tietoliikennetiedustelu

Ongelmallinen kohta mietinnössä on tietoverkkovalvonta eli tietoliikennetiedustelu, josta voi käyttää myös nimeä viestintätiedustelu. Sillä voi olla merkittäviä vaikutuksia yritystoimintaan. Lisäksi sillä rajoitetaan perusoikeuksia, erityisesti oikeutta yksityisyyteen. Mietinnössä todetaan, että tietoliikennetiedustelusta tulisi säätää perustuslailla lukuun ottamatta vieraan valtion tietoliikenteeseen kohdistuvaa tiedustelua. Asiaa ja siitä käytettävää termiä tulee jatkotyössä harkita tarkkaan.

Käsityksemme mukaan ennen kuin lainsäädäntötoimiin ryhdytään, asiaa tulee valmistella laaja-alaisesti tasapainoisen ratkaisun aikaansaamiseksi. Tietoliikennetiedustelua koskevan lainsäädännön mahdollinen valmistelu edellyttää avointa keskustelua. Ehdotamme, että

elinkeinoelämä ja sen edustajat otetaan tiiviimmin mukaan valmistelutyöhön. Suomessa on hyvä läpinäkyvän lainvalmistelun kulttuuri ja sitä pitää noudattaa myös tässä asiassa. Tiedonhankintalakiyöryhmässä ei ole kuitenkaan ollut yritysedustajia, vaikka valtaosa viestintäverkoista ja muusta kriittisestä infrastruktuurista on suurelta osin yksityisen sektorin omistuksessa. Avoimuus ja yritys näkökulman huomiointi valmistelussa varmistaisi sen, että kaikkien relevanttien alan toimijoiden näkemykset tulisivat työn edetessä huomioitua.

Kyberuhkien torjunnassa ainoa toimiva tapa on se, että sekä yksityinen että julkinen sektori pystyvät valvomaan omissa verkoissaan sisään tulevaa ja ulos menevää liikennettä. Tällainen ennaltaehkäisevä tapa estää kyberuhkien toteutumisen. Massavalvonta, jollaista tietoliikennetiedustelu on, olisi jälkikäteinen tapa, sillä tällöin tunkeutuminen huomataan vasta, kun uhka on toteutunut ja verkkoon on jo tunkeuduttu ja tietoja päästy käsittelemään tai siirtämään luvatta. Jatkotyössä tulee kiinnittää huomiota myös yritysturvallisuuteen, sillä kyberturvallisuus on yrityksille joka päivä toteutettavaa tietoturvaa liittyen muun muassa tietovarantoihin sekä tietoliikenne- ja palvelujärjestelmiin, joista suomalaisten yritysten toiminta tänä päivänä on hyvin riippuvainen. Yksittäisen yrityksen on kyettävä ennakoimaan, torjumaan ja mahdollisesti rajoittamaan toimintaansa mahdollisesti uhkaavat tietoturvaan liittyvät riskit. Olennaista on pystyä määrittelemään niitä uhkatekijöitä, jotka vaikuttavat yritysten tietoverkkoihin ja muiden järjestelmien toimivuuteen, ja miten tällaisiin uhkiin tulee reagoida myös silloin, kun viranomaiset toteuttavat lain mukaisia tehtäviensä.

Tietoverkkovalvonnan sallimista Suojelupoliisille ei ole mietinnössä perusteltu eikä esimerkiksi arvioitu ovatko poliisin vuoden 2014 alusta voimaan tulleet laajennetut toimivaltuudet olleet riittämättömiä ja jos ovat, niin millä tavalla. Oletettavaa on, että Suojelupoliisin toiminnalla on enemmän vaikutuksia kansalaisten yksityisyyden suojaan kuin sotilasintressissä tehdyllä tiedonhaulla. Selvyyden vuoksi olisi hyvä erottaa puolustusvoimille kuuluva tiedustelutoiminta, joka liittyy sotilaallisiin uhkiin, ja suojelupoliisille kuuluva tiedustelutoiminta, joka liittyy siviilipuolen kansallisiin turvallisuusuhkiin. Tietoliikennetiedustelun tulisi olla mahdollista vain sotilaallisissa tai niihin verrattavien uhkien yhteydessä.

Mietinnössä on tuotu esille, että jos tietoliikennetiedustelun yhteydessä havaitaan yksityiseen sektoriin kohdistuvia vakavia kybertekoja, voitaisiin teon kohteena olevalle yritykselle ilmoittaa siitä. Keskuskauppakamari katsoo, että mahdollisia lainsäädäntöhankkeita pohdittaessa tämänkaltainen ilmoitusvelvollisuus olisi kannatettava asia.

Suomen maine kilpailukykytekijänä

Suomen maine yksityisyyden suojaa kunnioittavana maana on yksi suomalaisten yritysten kilpailueduista. Se tulee säilyttää. Myöskään suomalaisten yritysten houkuttelevuutta investointikohteena ei tule vahingoittaa. Suomen ja suomalaisten yritysten kilpailukyvyyn kannalta on olennaista varmistaa, että Suomen maine lainkuuliaisena ja yksityisyydensuojaa kunnioittavan maana säilyy.

Yrityksen näkökulmasta tietoturvatyön pitää palvella yrityksen oman liiketoiminnan tavoitteita. Suomi on pieni ja avoin kansantalous ja se elää se lähtökohtaisesti viennistä. Parhaimmillaan julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön kautta tuetaan molemminpuolista osaamisen kehittymistä ja sitä kautta myös yritysten valmiuksia mallien ja ratkaisujen kehittämisessä myös viennissä. Suomen tulee jatkossakin voida olla houkutteleva kohde muun muassa pilvipalvelujen konesaleille, tietoliikenneoperaattoreille ja ohjelmistotoimittajille.

”Rajat ylittävä tietoliikenne”

Siitä huolimatta että tietoliikenneverkkojen valvonnassa pyrittäisiin erottamaan kotimainen ja ulkomainen tietoliikenne, niin todennäköisesti tiedustelu kohdistuisi myös pelkästään suomalaiseen tietoliikenteeseen. Mietinnössä käytetty termi ”rajat ylittävä tietoliikenne” onkin käytännössä hämärä, sillä tietoliikenneverkkoja ei ole suunniteltu tai toteutettu niin, että kotimaassa lähetetty viesti kulkisi vain Suomessa. Pääsääntöisesti tietoliikenne reitittyy verkossa nopeinta reittiä maanrajoista välittämättä. Asiaa ja käytettyä termiä tulee jatkotyöskentelyssä harkita huolellisesti.

Ei lisäkustannuksia yrityksille

Mietinnön mukaan tietoliikenneverkkojen tiedustelua tehtäisiin kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi. Tämä tehtävä kuuluu valtiolle ja siitä ei saisi aiheutua yrityksille lisäkustannuksia esimerkiksi mahdollisten liityntäpisteiden ylimääräisten kehittämis-, ylläpito- ja huoltokulujen kautta. Toiminnasta ei myöskään saisi aiheutua uusia raportointi- tai ilmoitusvelvollisuuksia yrityksille.

Lopuksi

On hyvä asia, että tiedonhankintalakyöryhmä on valmistellut mietinnön jatkotyön pohjaksi. Toivomme, että yrityskehityksen edustajia otetaan jatkovalmistelutyöhön mukaan.

KESKUSKAUPPAKAMARI

Leena Linnainmaa
Varatoimitusjohtaja